

ولگىدەن كوش - قواڭالىپ، بۇكىل رايوننىڭ

نه گىزگى تاقىرىپتىق تاربىيەسىنىڭ ناھىيەسى ناتىجەگە جەتۇن بىلگەر بىلەتەپ يېك

□ گازه تىمىزدىڭ شولۇشىسى

پاس شۇجي شي جىپىگىنىڭ ماڭىزدى نۇسقاۋۇد
نىڭ رۇحن شىكىرىلەي وېرەنپ، دايىكىتىلەندىرلىپ،
جاڭ فۇچىڭ جولداستىڭ ئۇزدىك نزگى سىتەرىنەن
وېرەنپ، "اۋەلگى ماقساتى ئۇستاپ، بورىشى
ھستە بىرماڭ ساققاڭ" نەڭزگى تاقرىپتىق تارىيە-
سن اناعۇرلۇم تەرەنگەدەت توْشۇن، اۇقۇنومىالى را-
يۇندىق پارتىكوم جاڭ فۇچىڭ جولداستىڭ ئۇزدىك
نزگى سىتەرىنەن بايانداما جاساۋ وېرىمەسىن
شىنجىغاڭعا كەلپ ئۆكت - لەكسيما جاساۋغا وۇسىنسى
ھتتى. بايانداما جاساۋ وېرىمەسىنىڭ مۇشلەرى
تۈرلىشە جاققان، تۈرلىشە تۇرۇعدان جاڭ فۇچىڭ
جولداستىڭ اسىرلى ئۇزدىك نزگى سىتەرىن تەرەنگ
سۇيىسپەنىشلىكپەن باياندالاپ، وىنىڭ ادال، جاۋاپ-
كەر شىلىك ارقالاغان، كۈرھەسۋىدى ماقسات ھتكەن،
پايدا - زيانەن ھەسپتەسپەگەن، ھەبەگەن بۇلدالاپ
استامسىماغان، اتاق - پايداغا قۇمارتىپاغان رۇحنى
جاندى ايگىلەپ، رايونمىزداخى پارتىالي كادىلار-
دىڭ رۇھانىي جاققان ھېرسەت تەرەنگ تازارۋۇنى
جانە پارتىلىلىق تارىيە قابىلداؤنىن مۇمكىنىدىك جا-
سادى. بۇكىل رايونمىزداخى ۱۴ دارەجهلى پارتىيا
وۇيمدارى مەن قالىڭ پارتىالي كادىلار جاڭ
فۇچىڭ جولداستىڭ ئۇزدىك نزگى سىتەرىن جاندى
وقۇلق ھتىپ، وزات بولىپ، ئۆلگىدەن كۈش - قوات
ئىلەپ، وزات بولىپ، ئۆلگىدەن كۈش - قوات
الىپ، بۇكىل رايوننىڭ نەڭزگى تاقرىپتىق تارىيە-
سىنىڭ ناقىتى ناتىيجە گە جەتىن ملگەرەلەتتى كەرەك.
ساقا قاھارمان جاڭ فۇچىڭ 60 نەشە جىل
بوبيي اتاق - مارتا بەسىن جاسىرىپ، ۋەمر بوبىي
اۋەلگى ماقساتىنان اينىمادى، قاسىيەتن وېڭەرتىپە-
دى، نزگى سىتەرى جان تەبرەنەتتىدى، ول -
كۆمۈنۈزم وسکەلەڭ ھۇراتىن باستان - اياق اهالى-

— جاڭ فۇچىك چۈلدەستىڭ وۇزدىك بىزگى سىتەرىنەن بايانداما جاساۋ ماجىلىس

لندی ترشیلک تنسنسا یه بولیپ، دُنییندگ شد-
عسندما اسقاق بوی کوتیرپ تورا الی.
اسکهري بولمنهن کاسپ اؤسترس عان
سوڭ، جاڭ فۇچىڭ اېزال شارت - جاعدايدى
تاستاب، خۇبىيەي ولەكىنىڭ دەڭ شەت - شالعايدا-
عى لايىفڭ اوْدانىنا كەلپ قىزەت سىھەۋىدى برقە-
تلقىپەن تائىدابى. ول: ”پاريتا قايدا بار دەسە،
سوندا باردىم، انا جەر جاپالى، مينا جەر ماشاقات-
تى، ئېراق كومپاريتا مۇشەلەرى كەلمەسە كم كە-
لەدى؟“ سول كەزەد لايىفڭ اوْدانىنىڭ اوْدان قا-
لاشىعىندا نەبارى ئوش داڭھىل، تووعز كوشە،
5000نان اس تمام عانى ادام بولاتىن، ھكونوميکاسى
ھەشەۋ، حالقىنىڭ تۇرمىسى مۇشكىل، تۇرمىس
شارت - جاعدايدى ھەركىشە ماشاقاتتى دەى. ئېراق
جاڭ فۇچىڭ بۇغان مويعانى جوق، ”ولىمنەن قو-
رپقىغان دا، جاپادان قورقاپمىن با!“ دەدى. وسى
ئوزىدى ھستىگەننە جىنالىس الاڭىندا دۇركرە-
گەن شاپالاڭ ئۇنى كوتىرىلىدى، ادەمار دەڭ
نېڭى نىيەتى شاپالاڭ وۇنمەن، قارت قاھارمانلىك
ئۆز قاسىيەتن مەڭگى ساقتعاندى بىغا شىنابى ئۇرىيە-
نىشىن ئىلىدىرى.

جاڭسى وپاللىق سىتەگەنەم بولماق“. وسى سوز-
دەردى ھستىگەننە تىڭدار ماندار دىڭ جانارلارى
جاسقا تولدى، كەيىرسەھەر ئۇن - ئۇنسىز كوز
جاستارىن ئۇرۇتپ جاتى، ئۇنسىز قورەت ئىلىدە-
رپ، جاڭ فۇچىڭگە العس اىستى. ئەال وسى-
دai كويپتەگەن جاڭ فۇچىڭ سياقىتى وتان
ئۇشىن وتابىنىن قىغان قالقىسىسۇرۇن ئەس قوسقان
كۈمۈنىسىك پارتىيا مۇشەلەرى بولغاندىقاتان
عاذا، بۇگىنىڭ جاڭا جۇڭگۈنلەك ھۆكىم كوتەرۋ-
دەن بايۇشا دەپىن، ونان قۇدۇرەتتەنۋە كەدەپ-
گى شۇعىالى بارسى بولدى.

بىيل 3 - ايدا جاڭ فۇچىڭ كەزىننە تۇرغان
شىنجىڭادايى اسکەري ئۇبۇلم وغان اماندا سىپ
قايىتۇغا ۋاکىل جىبەردى، تەبىرەنگەن قارىيا
اسکەري ئۇبۇلمىنىڭ ۋاکىلىنىنى ئىسندى اسکەري
سالىم بەرەدى. ناق مایدانا قويىلغان قىسقا
فيلمەگى وسى كورنىنس بارلىق ادەمدى اسەرلەد-
مىرىدى. جاڭ فۇچىڭ قاريانىڭ نەمەرە قىزى جاڭ
ران: ”بۇل اسکەري سالىم - كەزىننە
رەسپۇبلىكا ئوشىن قان تو كەن جاۋىنگەر دىڭ
وتانغا دەگەن نزەتى؛ جۇڭخوا لۇنىڭ دەكسە كو-

”ول تۇرمىستق قاجەتتى ھەن توەمنىڭى
كە سىرىپ تاستاعان بولاتىن، ئۇينىڭ اعاش
رەزەسلىنىڭ رەتىي الدەقاشقان ئۇشىپ كەتكەن،
قۇلا سىرلانغان تام قابىرعاسى سىدرەلىپ
لاب تۆسکەلى تۇر...“ بایانداما جاساۋ ئۇرىمە-
نىنىڭ مۇشەسى، جۇڭگۇ قۇرەلىسى بانكەسى
يىفلىڭ اوْداندىق تارماق بانكەنىڭ باستىعى
كەنلىنىڭ قاراؤنىشا، جاڭ فۇچىڭنىڭ اناق -
رىمۇرۇغا بوي ۇرمىي، جۇپىنى ئۇتىي، ادەمنىڭ
رەمەتتەۋەنە تاتىدى. ول وۇرەنۋەدى قىزۇ سۇيە-
دى، جالپى مەن جەكەنلەك ئىسى ايقىن، قاراپايم
پاك سىتىلى ادەمدى قۇرەت سەزىمەنە بولىد-
ى. جاڭ فۇچىڭ اقساقالدىڭ ئېس - بىرلەگەن
برەنۋە، تۇرمىس سۇرەتتەرىن كورەنەدە وسى-
ي ئېرى سو عىستا ھەن ھېبىك كورسەتكەن ساقا
ھارمانلىك تۇرمىستا وسلىشالق قاراپايم دا پاك
كەندىگەنە سەنگەنلىز كەلمىدى. جاڭ فۇچىڭنىڭ

لي گانلينيگه داڭ تەرهەڭ ئاسىر ھتكىنى
جاڭ فۇچىكىنىڭ "مەن قارتىادىم، دەمالسقا
شىقىتمى، ھىدىگارى پارتىيا، مەھمەلەكت ئۇشىن
ولەس قوسا المايىتىن بولىدىم، بىردىن - ئېرى قو-
لەمنان كەلەتىنى مەھمەلەكت ئۇشىن ئېراز نارسە
وۇنەمدەپ بىرۋۇ عانىدا" دەگەن قارتىاپىيم ۇسۇزى
دەدى. جاڭ ران اتا سىنىڭ ئېرى اىياعى كەسىلگەن
سوڭ، جاسى 88-گە كەلسە دە ئۆرۈ ازابىنا
شىداب ورنىنан تۇرۇغاننى 14رى هەركىن قىيمىلدا-
عانىن ايتقانىدا: "اتامىنىڭ كەسىلگەننى ئېرى اىياعى،
ال ورنىنان تۇرۇغانى ھەشىسى بىيىك جىعلماس
تاۋا!" دەدى ماقتائىشىپەن.
تۇقانس الڭىدا قىزۇ قول شاپالاق ئۇنى
فۇراققا دەين تو لاستامادى. ادامدار قارت قاھار-
مانغا قورىمەت ئېلىدرىپ، ساقا پارتىيا مۇشەسىن
القاپ، وسى اidal، قارتىاپىيم، قايسىپاس ساقا جا-
ھىننگە، كە داڭ تاماشا باقت تىلەددە!
تەرۋەدىن، بايۇدان، ونان قۇدرەتتەنۋە دەھىنگى
بارىسىنا كۆ بولغان ساقا پارتىيا مۇشەسىنىڭ وتان
مەن حالققا دەگەن شەكسىز تەرەڭ سۇيىپەندىشلى-
گى".
بايانداما جاساۋ جىنالىسىندا، كۆپەنگەن با-
يمداۋلار تىڭدار ماندارى قاتىي اسەرلەندىرىپ،
ناق مايدانىدى شاپالاق ئۇنى كەرنەدى. "مەنىڭ
سوغىستا ئاغى قۇيىلەيم ولەمنەن قورقىقاۋ. جەڭس
پەن جەڭلىكىسى بەلگىلەيتىن تەنلىك — سەنەم مەن
جىڭىر. تەك پارتىيا مەن حالق قاجەت ھتسە بولغا-
نى، مەن قۇرۇباندىق بىرۋۇگە پېيلىم، قۇربان
بۈلۈدىنگ ئۆزى دە داشقى! قارت قاھار ماننىڭ
بۈل ۇسۇزى جىنالىسىقا قاتىناسوشىلاردى ئۇرۇ
سىلىكىندرى. جاڭ فۇچىكى مەن مىلىيوندا عان
تۇڭكەزىنىڭ اسکەر يەردەن دىڭ باستارىن ئېي
تىمگىپ، سىستق قاندارىن توگىپ، سووعس جۇرگە-
زىد، باقىقا ئۇتلىغان ئۇشىن دە حاڭىچە ئەنچە جا-
سر اوپز اقiliya ۇسۇزى بار: قىزەتتە دەھىنگى
تەقىم، سایا سىي جاقتا، يەيدە يالق جاقتا استە دەمە-
سىقا شىقىمايمىن! سوپىلەپ وسى ارغا كەلگەندە
گانلىن تېبرەنە بىلاي دەدى: "ول اوھلەگى ماقساتى
مقاشان ۇمىتپايدى، ونىڭ جۇپىلىلىعى ئىباز - بىايد-
سىندىاي، ونىڭ اتاقق - ابرۇيغا بوي ۋۇرماتىن قارا-
بىمدىلىلىعى ادامدى اسەرلەندىرەدى".
بايانداما جاساۋ ۋىرسەسىنىڭ مۇشەسى،
شى تۈچىزىۋ، مىاۋۇزۇ اوتونۇمەيلى وېلىسى كە-
ييللىكتەن ارىلىتۇدان قامال الڭ قول باشىلىق شتا-
نىڭ قىزەتتەكرىي تىيان ۋېنلى سوزىنە، 1960 -
بىلى جاڭ فۇچىكى ماڭىزدى مىنەت ارقالا عاز-
تقانان، شەشەسى اوڑۇدان قايتىس بولغاندا بارا
مايدىي، تەك تۇنەدە تاۋ باسلىدا شىعىپ، اوپلى
ماقا قاراپ ازا بىلدەرگەندىگەن اىتىسى. جاڭ
حىلىڭ بىلاي دەدىي: "قىزەتتى جاقسى دىستەگە-
مە، شەشەنىڭ ئەمەت: داڭ حاقسى اقتاعانىي، دا-

□ تىلىشلەرىمىز ۋاڭ شىڭرۇي، ياؤ توڭ
بۇل ئېرى رەتكى جان - جۈيەنى شارپىغان
رۇحانى تازازارۇ، ادام جۈرەگىنە قەرەڭ ۋىالاعان
پارتىلىق قاربىيە، جاڭ فۆچىڭ جولداستىڭ
ۋۇزدىك نزگى سىتەرنەن بىيانداما جاساۋ ۴ماجىلە-
سى 8 - ايدىڭ 15 - كۇنى تۇستەن بۇرۇن ۇرپىمە-
دە و تىكىزىلدى، ساقا قاھارماننىڭ ۋۇزدىك نزگى
سىتەرى تەلەۋىزىر - تەلەفون ۴ماجىلسى ارقىلى
تىاشاننىڭ تۇستىگى مەن تەرسىتىگەنەن تارادى. 60
جلدان استام ۋاقت اتاق - داڭقىن جاسىرپ،
ئۇمر بوبى اوھلەگى ماقساتىن اينىماعان، قاسىيەتن
ۋىزگەر تېگەن جاڭ فۆچىڭ جولداستىڭ ۋۇزدىك
نزگى سىتەرى، شىنجىائىداعى ئار ۇلت كادرلارىن
تەرەڭ اسەرلەندىرپ، شابىتىندردى.
برىنهشە ايدان بىرى، جاڭ فۆچىڭ جولدا-
سىڭ ۋۇزدىك نزگى سىتەرى الدەقاشان جالپى
جۇرتقا ئالىم بولدى، كويپىشلىك ساقا قاھارماندى
جاپىيى القاپ، ماقتاۋا ايتتى. بىيانداما جاساۋ ماجى-
لىسىنده، بىيانداما جاساۋ ۇرپىمىسىنده كى مۇشە-
لەردەلگ قوپۇش سۈيىپەنىشلىكەن، ماين تامىزاڭ-
كىمەلەۋى سول اراداعى تىڭدارمانداردى ئىباز - با-
ياعسىنداي تەرەڭ اسەرلەندىردى، ساقا قاھارمان-
نىڭ پارتىيا مەن حالق سىتەرنەن شارتسىز ادال
بولغان نزگى سىتەرنەن ئار ۇلت كادرلارى
تەرەڭ قاربىيە الدى.

بىيانداما جاساۋ ۴ماجىلسىنده، كويپەتكەن
ناققى مازمۇنداردى كورەرمەندەر بار زەپىن -
زەرددەسمەن دەن قوياتىڭدايى. 70 جىلدەڭ الـ
مەندىدا، سى - تۇتەنگ قاپتاعان سوغۇس مایداناىندا،
جاس جاڭ فۆچىڭ قارشا بوراعان وققا قاراماي،
ئۇلىمدى هلڭ قۇرلى كورەمەي جاۋەدى جوپىپ،
وتان ئۇشىن باسنىن ئېبىي تىكىكەنلىكى جۇرەكتى
تەرىپ، رۇختى ويانتى. بىيانداما جاساۋ ۇرپىھە-
سىنىڭ ھۇشىسى، خۇبىي ولکەسى نىشى اسکەري بولمى-
شە رايونى ساياسى قىزەت باسقارماسىنىڭ مەگىگەرۇش-
سى لىۋ حايلىلۇن بىلايى دەدى: ھەركىشە سۇرائىل
دە خەلقى شاپقاسىندا حاڭقىقە حىچىننىڭ داس. تە، دىسى: